

Wat is eerlijke informatie???

... en de rol van de windlobby, NPRES en Ministeries...

Inleiding

Hieronder treft u zes voorbeelden aan, inclusief onderbouwing, over eerlijkheid en de rol van de windlobby, NPRES en Ministeries.

Het zijn stuk voor stuk voorbeelden van hoe burgers en dus ook volksvertegenwoordigers en bestuurders, door onze overheid geïnformeerd worden en van de enorme invloed van de windlobby en het lucratieve verdienmodel:

1. Kwantificering van het effect op welzijn en gezondheid door windturbines op land
2. Zijn industriële windturbines (IWT's) op land veilig?
  - 2.1 RIVM-onderzoek over Windturbines en gezondheid blijkt wetenschappelijk niet te deugen
  - 2.2 NIVEL-onderzoek breed uitgemeten in media en nieuwbrieven
  - 2.3. GGD geschikt om medische informatie aan te leveren t.a.v. windturbines?
  - 2.4 Milieueffectrapportage (MER) Windturbinebepalingen
3. Zijn méér Industriële Windturbines op land nodig om klimaatdoelen 2030 en 2050 te halen?
4. Conclusie

1. Kwantificering van het effect op welzijn en gezondheid door windturbines op land

TNO

Uiteraard zijn gezondheidsschade en verminderd welzijn niet uit te drukken in geld, maar woningwaardedaling is een (zeer grove) indicator voor verminderd woonplezier en welzijn, ook voor huurders.

TNO onderzoekt het effect van nieuw te plaatsen windturbines op huizenprijzen in de periode tot 2030.

Daarbij ging TNO uit van de concrete in RES-sen genoemde projecten, optellend tot 55 TWh

(Publicatie **maart 2022**. Nu er recent meer bekend wordt over het effect van Laag Frequent Geluid (LFG) zal die waardedaling alleen nog maar stijgen.)

Conclusie:

- Bij uitrol van alle wind-plannen uit de RES (dus optellend tot 55 TWh) zullen er in 2030 meer dan 1,6 miljoen woningen vlakbij windturbines zijn, maar liefs 22% van alle woningen in Nederland.
- **Woningwaarde daling in 2030: € 15,5 miljard euro**

Zie de samenvatting , o.a. tabel op pag. 4:

<https://www.tno.nl/nl/newsroom/2022/03/tno-brengt-impact-toekomstige/>

NPRES

Vervolgens gaf het landelijke bureau voor het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES), aan Ecorys opdracht tot een 'Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse'(MKBA).

Dit werd gepubliceerd in **maart 2023**¹.

De uitkomsten zouden, volgens dit rapport, gebaseerd zijn op “bestaande info”.

Ecorys gaat echter niet uit van het hierboven genoemde TNO-onderzoek naar waardedaling woningen, maart 2022.

Maar Ecorys bedenkt een eigen globale rekenmethode (i.t.t. TNO, die de feitelijke RES-plannen als uitgangspunt nam) en gaat daarbij uit van onderzoek door Droes en Kosten uit 2019 .

In voetnoot 6 (pag. 31) schrijft Ecorys:

“Droes en Kosten (2019) merken ten aanzien van zon-pv op veld op, dat ten tijde van hun studie nog niet veel zonneparken ontwikkeld waren en ook (nog) niet veel huizen zijn verkocht die in de buurt van zo’n park staan. Daarom dienen de straal waarin hinder ervaren wordt en de waardedaling van woningen met enige voorzichtigheid te worden bekeken. Bovendien gaan Droes en Koster niet in op ontwikkelingen in nieuwbouw, de grootte van huishoudens en andere type gebouwen dan woningen. Deze aspecten konden evenmin worden meegenomen in deze MKBA.”

Ecorys komt daarmee bij opwekking van in totaal 55 TWh uit op een woningwaardedaling ten gevolge van wind en zonnenvelden van € 4,5 à 5 miljard euro.

En dat is de info, die NPRES vervolgens verspreidt ....

2. Zijn windturbines op land veilig?

2.1 RIVM-onderzoek over Windturbines en gezondheid wetenschappelijk niet houdbaar

Het RIVM is niet gehouden aan de wetenschappelijke eisen, zoals een anonieme peer-review-fase. (Terwijl burgers, die een rechtszaak aanspannen tegen de komst van windturbines nabij hun woningen, van de rechter wél volgens de wetenschappelijke eisen moeten aantonen dat dit voor hen onveilig is.)

Wat wél voldoet aan de wetenschappelijke eisen is het onderzoek, dat aantoont, dat het RIVM-onderzoek (met de conclusie, dat windturbines met de huidige geluidsnormen veilig zouden zijn) niet deugt²

Conclusie van epidemioloog en huisarts Dick Bijl: op basis van slecht wetenschappelijk onderzoek kun je geen conclusies trekken.

Dit RIVM-onderzoek ligt aan de basis van de (nog concept) nieuwe Windturbinenormen.

2.2 NIVEL-onderzoek breed uitgemeten in media en nieuwbrieven

In december 2023 werd de uitkomst van een NIVEL-onderzoek breed gepresenteerd:

‘Geen duidelijk verhoogde gezondheidsrisico’s bij omwonenden windturbines ‘ en

‘Geen invloed van nabijheid windturbines op aan huisarts gepresenteerde gezondheidsproblemen’.

Maar:

---

¹ <https://regionale-energiestrategie.nl/documenten/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=2433579>

² <https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2021/11/Gezondheidseffecten-van-windturbinegeluid-D.-Bijl-2021.pdf>

- Er is alleen gekeken naar de 4-cijferige postcode als groep = hele gemeente, dorp + buitengebied samen
- Daardoor was vooraf bekend, dat er geen statistisch relevante resultaten uit konden komen
- Het was ook slechts een pilot (volgens het NIVEL zelf) én niet wetenschappelijk gepeerreviewed³.
- De ‘conclusie’ wordt niet alleen in nieuwsbrieven van NVDE en de Windbranche als waarheid verspreid, maar ook door de GGD⁴. Het komt dus in allerlei nieuwsmedia bij het grote publiek....

Als reactie op de publicatie van het Nivel- onderzoek hebben vier huisartsen hun praktijkervaringen gedeeld in het Algemeen Dagblad dd 18 maart 2024 getiteld ‘Een derde van Gronings dorpje bezoekt huisarts vanwege klachten windturbines’.

2.3. GGD geschikt om medische informatie aan te leveren t.a.v. windturbines?

In de ‘Actieagenda Industrie en Omwonenden’ van Min. I&W (Industriële windturbines vallen daar ook onder) wordt de GGD genoemd om de medische informatie aan te leveren opdat ‘gezondheid proportioneel en tijdig meegewogen kan worden in beleid en vergunningverlening’⁵

Maar de GGD blijkt de RIVM-conclusies te volgen (= de huidige geluidsnorm voor windturbines op land is veilig’, een bewezen onjuiste conclusie, zie onder 2.1). En presenteert als resultaat van het NIVEL-onderzoek: ‘Geen invloed van nabijheid windturbines op aan huisarts gepresenteerde gezondheidsproblemen’ zie voetnoot in 2.2.

2.4 Milieueffectrapportage (MER) Windturbinebepalingen

- In de onderzoeksopzet voor deze MER was op voorhand al vastgelegd, dat er weer een jaargemiddelde Lden-norm uit moest komen. Dat is in oorsprong een norm die ontwikkeld is voor stationair draaiende machines. Volgens de WHO is Lden een ongeschikte maat voor het meten van windturbinegeluid.⁶
- Bij dit MER-onderzoek is niet één medicus betrokken geweest.
- De nieuwe (nog concept-) geluidsnorm, die daaruit voort is gekomen is dus niet veilig voor omwonenden. Nederland is samen met Noorwegen het enige Europese land met een Lden .
- De daarbij genoemde afstandsnorm van 2x tiphoogte schiet schromelijk te kort: ook op 5x tiphoogte hebben er mensen slaapmedicatie nodig ivm geluidsoverlast en zijn anderen van ellende verhuisd, omdat meerdere gezinsleden niet meer maatschappelijk konden functioneren⁷.

³ <https://nlvow.nl/actueel/omwonenden-weer-buiten-beeld-nivel-over-gezondheid-bij-windturbines> en https://nlvow.nl/system/files/article-files/2024-03/nivel_rapport_stelt_ernstig_teleur_en_maakt_titel_niet_waar_-_31-01-2024.pdf

⁴ Sheet 13 van Presentatie GGD Amsterdam: https://vmbureau-my.sharepoint.com/personal/beheerder_vmbureau_onmicrosoft_com/_layouts/15/onedrive.aspx?ga=1&id=%2Fpersonal%2Fbeheerder%5Fvmbureau%5Fonmicrosoft%5Fcom%2FDocuments%2FActiviteiten%20%2D%20presentaties%2F2024%2FGeluid%20van%20windturbines%20op%20het%20land%2FOscar%20Breugelmans%2Edf&parent=%2Fpersonal%2Fbeheerder%5Fvmbureau%5Fonmicrosoft%5Fcom%2FDocuments%2FActiviteiten%20%2D%20presentaties%2F2024%2FGeluid%20van%20windturbines%20op%20het%20land

⁵ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D10292> zie par. 4.2 en 4.3.

⁶ Jarosínska D. Development of the WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: An Introduction. 2018 , blz 86 .

⁷ Inspraak over gezin, dat van pure ellende moest verhuizen. Zij woonden op 1100 m van een turbine van 210m hoog, masthoogte 135m: <https://www.youtube.com/watch?v=hS3YBuJRh4k>

3. Zijn méér Industriële Windturbines (IWT's) op land nodig om de klimaatdoelen voor 2030 en 2050 te halen?

- NVDE: 'Alles uit de kast', waarbij selectief gebruik is gemaakt van het onderliggende TNO-onderzoek en maar 1 scenario werd gepresenteerd. Door minister Jetten werd 'Alles uit de kast' doorgestuurd naar 2e Kamer.
- Urgenda en Windalarm, o.a. op basis van hetzelfde TNO-onderzoek: Het kan goed, zelfs béter voor het klimaat, zónder extra wind op land. Zie ⁸ : welke alternatieven zijn er voor Wind op land, plus een voorbeeld van hoe de windlobby werkt.
- CE-Delft in rapport 'Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050' : "Er zijn verschillende combinaties van energiebronnen denkbaar voor de invulling van de toekomstige energievraag."⁹
- In die mix is hoe dan ook 'regelbaar vermogen' nodig. Sowieso om de onregelmatigheid in het energiegebruik door de dag en door het jaar op te vangen. Maar ook om de leemten op te vullen wanneer wind en zonne-energie onvoldoende energie opwekken. Groene waterstof is daarvoor geschikt. Alleen met accu's is dat vooralsnog onmogelijk.
Haven Rotterdam én Schiphol zijn één van de grootste van Europa: Internationale doorvoerhavens. In berekeningen van NVDE /EZK wordt alle door zeeschepen en vliegtuigen te tanken brandstof meegenomen. Prima, dat moet in Nederland beschikbaar zijn. Maar waarom wordt in die berekeningen import van groene waterstof dan geminimaliseerd? Import uit landen, die meer kunnen produceren dan ze zelf op kunnen maken?
Als argument wordt genoemd: 'Poetingas, dat willen we niet meer'. Maar niet alle landen zijn als Poetin. Ook in andere landen binnen de EU is goedkoper groene waterstof te produceren dan in Nederland. En zelfs de EU als geheel heeft als beleid vastgesteld te streven naar 50% import van groene waterstof van buiten de EU...
- Opwarming van de aarde is een internationaal probleem. Waarom dan als provincie koste wat kost alle benodigde energie zelf gaan opwekken? We gaan als provincie toch ook niet onze eigen windturbines of elektrische auto's produceren?

4. Conclusie

Kortom, de ellende van Groningen lijkt zich te herhalen, maar dan verspreid over het hele land.

De lobby van de NVDE¹⁰ en van de brancheorganisatie van de bedrijven en exploitanten die industriële windturbines op land willen bouwen¹¹ is zeer sterk.

Geld gaat vóór gezondheid en het welbevinden van mensen.

Aan u als volksvertegenwoordigers de vraag of u daarin meegaat?

Met bovenstaande informatie kunt u in elk geval beter doorzien hoe u wordt geïnformeerd.

Ter informatie: Stichting Windalarm is voorstander van een versnelde energietransitie, maar dan wel op een duurzame en rechtvaardige manier, uitgaand van de belangen van klimaat, burgers en natuur i.p.v. uitgaand van het financiële belang van ondernemers en coöperaties.

---

⁸ <https://www.hetkanmetgemak.nl/> : zie Colofon, Samenvatting en Conclusies, en Nabeschuiving

⁹ https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/03/CE_Delft_220235_Nut_en_noodzaak_extra_wind_op_land_in_2030_en_2050_def.pdf Ook, met toelichting, op: <https://www.hetkanmetgemak.nl/>

¹⁰ De Brancheorganisatie voor bedrijven in de energie-sector. **Door hun nobel klinkende naam worden zij door ambtenaren en politici soms als NGO gezien. Op hun site: 'De NVDE is sparringpartner van de ministeries op het gebied van subsidieregelingen.... (lidmaatschap) levert uw bedrijf invloed op het energiebeleid op.'**

¹¹ NedZero, voorheen NWEA